

SREČKO KOSOVEL
KONS. 5
(Iz zbirke Integrali 1967)

Motivni sklopi:

Pesem mora bralec najprej razstaviti na motivne sklope, potem pa, zaradi pesnikovega svobodnega povezovanja asociacij, sam odkriti zvezo med njimi. Taka modernistična pesem se imenuje konstrukcija-kons.

Prvi motivni sklop (prvih pet vrstic) predstavlja paradokсно enačenje gnoja in zlata. Tretji verz je razlaga prvih dveh- oboje je nič, gnoj in zlato. V času kapitalizma je vse vredno nič. V četrtem in petem verzu dobita tako gnoj kot zlato isto vrednost-neskončno, ta pa že spet lahko postane nič. V času kapitalistične mrzlice je sreča opoteča-danes smo bogati, jutri smo že revni. Od gnoja do zlata je le korak in obratno.

Drugi motivni sklop (šesta in sedma vrstica): črke so manj vredne od števil oz. so najpomembnejše kot besede. Številke se vežejo na logiko kapitalizma. Pomembno je le tisto, kar lahko merimo, štejemo.

Tretji motivni sklop (od osme do enajste vrstice) vključuje dušo. Le človek brez duše se lahko prodaja zlati mrzlici in pohlepu. Zmaga je na strani najbolj brezdušnih. Le brezdušnež je močan, in zato ne potrebuje zlata. Težje je tistim, ki imajo dušo. Tem nista potrebna ne zlato ne gnoj. Saj kdor ima dušo, je sam v sebi bogat, v njem so zametki novega človeka, človeka prihodnosti (ideja o novem, etično čistem človeku)

Četrty motivni sklop tvorita le črki I A. nekateri razlagajo ta verz kot oslovsko riganje oz. posmeh svetu, ki je predstavljen v tej pesmi, oz. kot ugotovitev, da se da v tem svetu zdržati le z ironijo.

Konec pesmi tako ni povsem jase.

Značilnosti konstruktivizma:

Pesem ima vse značilnosti konstruktivistične pesmi:

- je neestetska, skoraj tehnična
- motivi so asociativno povezani, na videz brez logične povezave
- uporabljeni so matematični simboli, parole, posamezne črke, ki imajo simbolni pomen

Konstruktivizem:

Beseda izhaja iz latinske besede in pomeni zgradba, gradnja. V času evropskega in našega ekspresionizma je bila to avantgardna smer sovjetske literature, ki je v književnost prinesla motive iz sveta tehnike in revolucije. Konstruktivistične pesmi so konstrukcija besednih, simbolnih in drugih elementov. Na neki način so sestavljene in to ne le iz besed, ampak tudi iz matematičnih simboličnih kratic, verz, uokvirjen s kvadratom, gesla iz kulture in politike, kemijske formule, zrcalne slike,... ustvarjalna svoboda je torej velika. V pesmih je še vedno močan občutek nemoči in kaosa.

Pri nas je bil blizu temu gibanju Srečko Kosovel. Tudi njegove pesmi združujejo pomensko različne motive in snovi.

Značilnosti moderne lirike:

V pesmi Kons. 5 se te značilnosti kažejo v:

- odsotnosti pesniškega subjekta (subjekt ni razviden)
- večpomenskosti posameznih besed
- svobodnem oz. razbitem verzu
- nejasnem koncu